

Отже, фінтех-революція є важливим чинником перетворення сучасної економіки та фінансового сектору. Вона змінює не лише інструментарій фінансової аналітики, а й саму логіку прийняття управлінських рішень. Майбутнє професії фінансового аналітика пов'язане з глибокою інтеграцією цифрових технологій, аналізу даних і стратегічного мислення, що є запорукою конкурентоспроможності української економіки у глобальному середовищі.

Література:

1. *Fintech Industry 2025. ReportLinker: веб-сайт. URL: <https://surl.li/sjqavf> (дата звернення: 01.11.2025).*
2. *Відкритий банкінг. Національний банк України: веб-сайт. URL <https://bank.gov.ua/ua/payments/open-banking> (дата звернення: 01.11.2025).*
3. *FinTech. PwC: веб-сайт. URL: <https://www.pwc.com/us/en/industries/financial-services/fintech.html> (дата звернення: 01.11.2025).*

Шуман В.

*аспірант третього року навчання
за освітньо-науковою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДННУ «Академія фінансового управління»
Науковий керівник – к.е.н., професор Гасанов С.*

Каращенко В.

*аспірант другого року навчання
за освітньо-науковою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»
Київський національний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – д.е.н., професор Буряченко А.*

ЦИФРОВІ ПОСТУПИ В МЕХАНІЗМАХ ГРАНТОВОГО ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ СФЕРИ: КРАЩІ ПРАКТИКИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

В умовах раннього повоєнного відновлення Україна стикається з необхідністю модернізації фінансово-управлінських механізмів, які забезпечують функціонування наукової сфери. Значна частина наукової інфраструктури зазнала руйнувань, спостерігається відтік наукових кадрів, а обсяги фінансування науки залишаються обмеженими [1]. Водночас саме наукові дослідження є ключовим чинником технологічного та економічного відродження держави. За цих умов грантове фінансування постає як дієвий інструмент стимулювання досліджень, залучення міжнародних ресурсів і підтримки молодих учених. Ефективність його застосування, однак, значною мірою залежить від рівня цифровізації управлінських процесів [2].

Цифрова трансформація у сфері грантового фінансування забезпечує підвищення швидкості, точності та прозорості ухвалення рішень, сприяє аналітичному супроводу стратегічного планування і контролю за результатами виконання наукових проєктів.

Також вказана цифровізація передбачає впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на всіх етапах життєвого циклу гранту – від електронного подання заявок через інтегровані онлайн-платформи до моніторингу виконання проєктів та оцінювання їх результативності. Зокрема, це включає автоматизоване оцінювання заявок із використанням алгоритмів попереднього відбору та виявлення конфліктів інтересів, електронний документообіг і цифрове підписання договорів, інтеграцією з базами публікацій, патентів і звітності, а також аналітичні панелі (dashboard) для оцінки ефективності використання ресурсів.

Міжнародна практика (зокрема програми Horizon Europe, National Science Foundation, UK Research and Innovation) засвідчує, що цифрові платформи забезпечують відкритість процесу фінансування, скорочення адміністративних витрат та оперативний зворотний зв'язок із науковою спільнотою. Так, у звіті UK Research and Innovation (UKRI) [3] зазначено, що цифрова платформа TFS (Transforming Funding Service) спрямована на зменшення бюрократії, внутрішніх витрат і підвищення прозорості процесів звітування. Незалежний огляд системи досліджень та інновацій у Великій Британії високо оцінив рівень відкритості та якості цифрового супроводу грантових процедур.

Національний науковий фонд США (NSF) постійно модернізує свої цифрові сервіси. Зокрема, платформу Research.gov, яка забезпечує повний цикл управління грантами: від подання заявок до моніторингу виконання й оцінювання результатів. Основною метою таких трансформацій є зменшення адміністративного навантаження на заявників, підвищення стійкості інформаційної системи та спрощення взаємодії між науковцями і грантодавцями [4].

В Україні вже створено основу для цифрового управління грантами – автоматизована система «Конкурс проєктів НФДУ», що може стати ядром єдиної національної екосистеми управління грантовими ресурсами науки. Подальший розвиток цієї системи має передбачати розширення функціональності, зокрема удосконалення інструментів взаємодії між виконавцями проєктів і органами моніторингу, впровадження інтелектуальних засобів аналізу проміжних результатів і зворотного зв'язку у процесі реалізації грантів. Такий підхід сприятиме більш ефективному контролю за дотриманням цілей досліджень і забезпеченню своєчасної оцінки їх результативності.

Переваги цифровізації механізмів грантового фінансування охоплюють кілька ключових аспектів. Передусім це підвищення прозорості та підзвітності, що досягається завдяки відкритому доступу до даних про гранти, виконавців і результати досліджень. Важливим результатом цифровізації є також підвищення ефективності управління, оскільки автоматизація процедур скорочує час розгляду заявок і покращує якість прийняття рішень. Крім того, цифрові інструменти забезпечують аналітичну підтримку, зокрема використання великих даних (big data) та алгоритмів машинного аналізу дозволяє комплексно оцінювати результативність фінансування, визначати пріоритетні напрями розвитку науки та прогнозувати її потенціал [5]. Не менш значущою є інтеграція з міжнародними грантовими ініціативами, яка створює сприятливі умови для активної участі українських дослідників у глобальних наукових програмах.

Отже, цифровізація механізмів грантового фінансування є стратегічною передумовою ефективного відновлення та сталого розвитку наукової сфери України у післявоєнний період. Вона сприяє раціональному використанню бюджетних і донорських ресурсів, зміцнює довіру до системи фінансування науки та інтегрує Україну у європейський дослідницький простір. Подальший розвиток цифрових інструментів має бути спрямований на створення єдиної національної цифрової екосистеми грантового фінансування, що забезпечить безперервний обіг даних, відкритість процесів і стратегічну орієнтацію державної наукової політики.

Література:

1. Буряченко А. Є., Жибер Т. В., Петруха С. В. Реалізація наукових досліджень у вищій освіті: особливості та перспективи. *Освітня аналітика України*. 2024. № 5(31). С. 5–16. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-5-127-138>
2. Петруха Н., Петруха С., Жмаєв А., Синкевич М. Цифровізація економіки та державних фінансів: сучасні тенденції та повоєнна парадигма. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 7(35). С. 152–172. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7\(35\)-152-172](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7(35)-152-172)

3. Annual report and accounts 2024–2025. UK Research and Innovation. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6876288d55c4bd0544dcae74/UKRI_Annual_Report24_25_web_optmised.pdf

4. Digital Strategy: Modernization. National Science Foundation. URL: <https://www.nsf.gov/digital/strategy/modernization>

5. Petrukha N., Petrukha S., Karashchenko V., Shuman V., Ptashchenko O. Financiación del sector de la educación y la investigación en tiempos de guerra. Revista Eduweb. 2024. № 18(4). P. 286–296. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.04.19>

Шумський Г.

«Економічна аналітика», 3 курс,

Сивульська Н.

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

РОЗВИТОК ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є одним з бюджетоутворюючих податків в Україні, як і у більшості країн світу. В системі прямого оподаткування ПДФО є безумовним лідером за фіскальною значимістю. Також цей податок є інструментом трансфертної політики: ПДФО розщеплюється між бюджетами та зараховується відповідно до встановлених Бюджетним кодексом України нормативів відрахувань як до державного, так і до місцевих бюджетів України. В структурі доходів зведеного бюджету податок на доходи фізичних осіб протягом 2020-2024 років становив 16-31 %, а ось в доходах місцевих бюджетів – 37-49 %, тобто ПДФО є одним з основних джерел формування місцевих бюджетів та чинником забезпечення фінансової спроможності місцевого самоврядування [2].

Вся історія цього податку в незалежній Україні – це дзеркало нашої економіки. Ми пройшли шлях від складної прогресивної шкали, яка дісталася нам ще з радянських часів, до запровадження пропорційної ставки. Можна виділити кілька етапів розвитку оподаткування доходів фізичних осіб.

Етап 1: Становлення системи (1991–2003). На початку 90-х років Україна отримала радянську модель оподаткування. З кінця 1992 року і до 2004 року сплата податку регулювалась Декретом Кабінету Міністрів України «Про прибутковий податок з громадян»: за основним місцем роботи доходи оподатковувались за прогресивною шкалою, а до доходів, отриманих за сумісництвом, застосовувалась ставка 20 % [3]. Ставки за прогресивною шкалою змінювались в залежності від суми доходу і в різні роки доходили до 40%, також був встановлений мінімум доходів громадян, який не оподатковувався. Високі граничні ставки (30-40%) стали однією з причин тінізації доходів, виникнення поняття "зарплати у конвертах", що було ключовою проблемою економіки того часу.

Важливим на цьому етапі також було запровадження з початку 1999 року спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для малого бізнесу: місцеві ради встановлювали ставки податку для фізичних осіб-підприємців (ФОП). Це рішення позитивно вплинуло на бізнес, велика кількість осіб, що раніше працювали в тіні, оформили статус приватного підприємця.